

Философия, комуникация и общество
Philosophy, Communication and Society

**Езикът на философията и езикът на поезията:
светът в криза според Джорджо Агамбен**

DOI 10.55206/OIJK5535

Нора Голешевска

Institute for Creative Civil Strategies

Имейл: artes.liberales@gmail.com

Абстракт: Текстът представлява преводачески коментар към есето „Когато къщата гори“ (Quando la casa brucia) на Джорджо Агамбен. Очертава се контекстът, в който текстът на италианския философ може да бъде четен от гледна точка на неговата философия на езика. Есето, появило се във втория етап от пандемичната публицистика на Агамбен, пренасочи вниманието на италианския философ от здравната криза, наложена във връзка с пандемията, към основни тези на неговата философия и ролята на езика на поезията и езика на философията в нея. Приложен е превод от италиански на български език на есето на Джорджо Агамбен „Когато къщата гори“, направен от автора на преводаческия коментар.

Ключови думи: философия на езика, език на философията, език на поезията, метафора, криза.

**Giorgio Agamben's the Language of Philosophy
and the Language of Poetry: The World in Crisis**

Nora Goleshevska

Institute for Creative Civil Strategies

E-mail: artes.liberales@gmail.com

Abstract: The analysis consists in a translational commentary on Giorgio Agamben's essay "When the House Burns Down" (Quando la casa brucia). It outlines the context in which the text of the Italian philosopher can be read in terms of his own philosophy of language. The essay that appeared in the second stage of Agamben's pandemic critique redirected the attention of the philosopher from the health crisis to the main topics of his thought and the role of the language of poetry and the language of philosophy in it. In addition, the reader will also find Agamben's essay "When the House Burns", translated from Italian into Bulgarian by the author of the translation commentary.

Keywords: philosophy of language, language of philosophy, language of poetry, metaphor, crisis.

Преводачески коментар към „Когато къщата гори“ от Джорджо Агамбен

„Когато къщата гори“ (Quando la casa brucia) е заглавието на едно от есетата на Джорджо Агамбен, появили се във втората фаза на извънредното санитарно положение от пандемията COVID-19. В този смисъл то се отнася пряко към една от най-мощните кризи на нашето време, в чийто контекст Агамбен разгръна полемична философска публицистика, която последователно реартикулира неговите широко разпространени рефлексии над извънредното положение и биополитиката. Както повечето от пандемичните коментари на италианския философ, текстът се появи за пръв път в онлайн рубриката му Una Voce, на сайта на издателство Quodlibet, на 5 октомври 2020, [1] като впоследствие излезе и в рамките на монография със същото име, публикувана от издателство Giometti & Antonello. [2]

Есето следва да се отнесе към едно второ ниво на интерпретация на „пандемичната“ критика на Агамбен, при което срещу свеждането на човека до *оголен живот*, философът противопостави мощен и разнороден арсенал от „универсалии на въображението“ (от Тукидид, Софокъл и Ферекид, през Данте и Манцони, Томас Хобс и Елиас Канети, до Джеймс Лавлок, Нина Касиян и Джовани Пасколи), конфронтирайки доминантните за медийния дискурс медицински статистики с поредица от онтологични проблеми като смъртта и живота, вярата и свободата, войната и мира и т.н.

Може да се твърди, че промененият подход в текстовете от втората фаза на извънредното положение минава отвъд осмислянето на конкретиката на пандемичната събитийност, пренасочвайки по този начин фокуса на Агамбен от плътно описание на ефектите на *оголения живот*, към формите на живот, към мисленето на поезията и философията, към митологията и литературата. Текстовете от тази втора вълна са по-проникновени и задълбочени, а аргументацията им – по-плътна и многопластова, прибъгваща до поредица от философски, литературни и митологични парагони.

В този контекст есето „Когато къщата гори“ (Quando la casa brucia) рисува метафора за съвременността, с която на фона на перманентни кризи от различен порядък (военни, здравни, икономически, бежански и т.н.), Агамбен идентифицира една фундаментална, чийто локус той открива в самото сърце на човешкото – в езика. Обхванат от *новите дигитални пламъци*, отдавна погълнали горящата къща на модерната западна култура, погледът на Агамбен разпознава както архитектурния проблем на политическия проект на Запада, така и кризата на човешкото. В подобен план на четене „Когато къщата гори“ е въплътено настояване за необходимостта от и неотложността на езика на поезията и езика на философията именно в ситуацията на криза на културата и човека. С това настояване есето картографира колкото поетично, толкова и педантично областите, между които мисълта на

Агамбен се движи в последния половин век: философия и филология, генеалогично изследване и история. В осмислянето на кризата с философска острота и поетичен интензитет, „Когато къщата гори“ прави ясни реминисценции към философията на езика на италианския философ, която той последователно разгръща от 70-те години на 20. век насетне.

Заглавието на есето преpraща към тосканска поговорка, регистрирана за пръв път през 1557 г. в *Lettera in proverbii* на Антонио Виняли, гласяща, че „Когато къщата гори, всички се стоплят“. Писмото на Виняли, което е в специфичен за епохата жанр съдържа над 300 сентенционални твърдения и идиоматични изрази, и в този ред на мисли използването на фразеологизъм в заглавието не изглежда да е случайно. Значението, стоящо зад идиоматичния израз, е че „нашите трудности са възможности за други“. Тълкувано в този смисъл, разбирането за криза, кодирано в метафората за горящата къща, би могло да отпраща още по-назад във времето, чак до латинската фраза със сходна реминисценция: *Mors tua vita mea*.

Макар и пряко съотнесено към пандемичната публицистика на Агамбен, заглавието на практика подхваща рефрен, изведен още в първата негова монография „Човекът без съдържание“ [3], чиято задача е да постави под въпрос „самото значение на естетиката като наука за „произведението на изкуството“. Съгласно този рефрен с давност от половин век „ако е вярно, че едва в горящата къща основният архитектурен проблем става видим за първи път, днес може би сме в привилегирована позиция да разберем автентичния смисъл на западния естетически проект“. В края на тази своя първа книга Агамбен ще добави още веднъж: „Съгласно принципа, според който едва в горящата къща за първи път става видим основният архитектурен проблем, така и изкуството, достигнало до крайната точка на своята съдба, прави видим своя оригинален проект“. [4]

Не е случайно, че в изследователската традиция, философията на езика и тази на изкуството у Агамбен се мислят като взаимнообвързани, а като общ и за двете се сочи опитът за отстраняване на грешките на модерността, посредством радикално преосмисляне на опита като въпрос, който следва да бъде отнесен до езика, а не до съзнанието, доколкото за Агамбен своето място и произход субектът има само в езика. В този смисъл, за италианския философ основна характеристика на съвременния живот е загубата на опит, изразена в съществуване, при което фактите, управляващи живота, (факти на научно-технологичния напредък) влизат в противоречие с обичайното ни съзнание за себе си, за света, и мястото на човека в него.

Изследователите на философията на езика на Агамбен отчитат, че тя се заражда в самото начало на интелектуалния му път, посочвайки като нейни „кръстници“ Мартин Хайдегер и Валтер Бенямин. [5] Още в цитираната по-горе първа монография философът поставя под съмнение основополагащата асиметрия между означаващо и означаемо, [6] а в следващите

години задълбочава тази линия на критика, за да стигне до разбирането, че модерната семиотика е кулминационен момент, но и задънена улица на западната метафизика. За Агамбен семиотичното разбиране за знака като единство на означаващо и означаемо отстранява и прикрива това, което (следвайки Хайдегер) италианският мислител нарича, „изначална фрактура на присъствието“. Метафизичната „забравя“ на изначалното различие между означаващо и означаемо прави лингвистичния факт нещо „невъзможно“, показва невъзможността знакът да се произведе в пълнотата на присъствието, а оттук и „невъзможността за [автентична] наука за езика в рамките на западната метафизична традиция“. Затова Агамбен се фокусира не толкова върху полюсите на лингвистичното уравнение на Сосюр, колкото върху *опита* между *langue* и *parole*, върху различието „между езика и речта, което не може да бъде обхванато и срещу което всяко размишление върху езика трябва да се изправи“. Така, преодоляването на метафизиката предполага нов модел на означаване, стоящо в основата на нов език, в „казване, което нито „скрива“, нито „разкрива“, а „означава“ самата неозначаема връзка между присъствието и отсъствието, означаващото и означаемото“. [7]

В противовес на традицията на западната метафизика, философията на езика на Агамбен мисли човека не като животно, имащо език – *zōon logon echon*; а като животното, което, за разлика от другите животни, които „винаги са абсолютно в езика“, е лишено от него и трябва да го получи отвън. [8] Наред с това човек е същевременно „смъртен“ и „говорещ“, т.е. животно, което едновременно има „способността“ да говори и да умира. Мислен в тази перспектива, човек живее именно в разцеплението между лингвистична дихотомия на езика (разбиран като системата от знаци) и речта (разбирана като тяхна употребата). С идентифицирането на нередуцируемата разлика, разделяща семиотичното и семантичното измерението на езика, науката за езика достига предел, „отвъд който не може да продължи, без да се трансформира във философия“. [9]

В този смисъл, с характерния за мисленето на италианския философ бунт срещу противопоставянето между поезия и философия, Агамбен търси в поезията определящото правилото изключение, гранично езиково преживяване, сила, в която може да се намери източникът на нов начин на говорене, който помни езика, като откритостта, в която човек е. [10]

Така в есето „Когато къщата гори“ поезията и философията са изведени като „слабите, незапомнените, праисторически сили“, които помнят езика и живеят (макар и по различен начин) в него. Поради факта, че те пазят езика не като пропозиции или дескрипция на факти, а като „самият факт, който езикът е“, те могат съвместно да създадат диалект, своеобразен език на мисълта, на който следва да се говори неуморимо, именно в ситуацията на криза, с надеждата да се открие пространство за нова концепция за етика, за общност и политика.

Цитати и бележки

- [1] Agamben, G. (2020). *Quando la casa brucia*. Quodlibet. <https://www.quodlibet.it/giorgio-agamben-quando-la-casa-brucia>, 5/10/2020. Retrieved on 02.01.2024.
- [2] Giometti & Antonello (Macerata). (2020). *Quando la casa bruccia*, 88. Macerata, 2020; br., pp. 96, cm 12,5x18,5. https://www.giometti-antonello.it/scheda_agamben.html. Retrieved on 02.01.2024.
- [3] Agamben, G. (2003). Uomo senza Contenuto, *Quodlibet*, 17. <https://www.quodlibet.it/libro/9788886570671>. Retrieved on 02.01.2024.
- [4] Agamben, G. (1994). Uomo senza Contenuto, *Quodlibet*, 172. <https://www.quodlibet.it/libro/9788886570671>. Retrieved on 02.01.2024.
- [5] Salzani, C. (2015). Il linguaggio è il sovrano: Agamben e la politica del linguaggio, In: *Rivista Italiana di Filosofia del Linguaggio*, 269.
- [6] Agamben, G. (2003). Uomo senza Contenuto, *Quodlibet*, 19–24. <https://www.quodlibet.it/libro/9788886570671>. Retrieved on 02.01.2024.
- [7] Agamben, G. (1977). *Stanze. La parola e il fantasma nella cultura occidentale*. Torino: Einaudi, 160–182.
- [8] Agamben, G. (2001). *Infanzia e storia. Distruzione dell'esperienza e origine della storia*. Torino: Einaudi, 50–57.
- [9] Salzani, C. (2015). Il linguaggio è il sovrano: Agamben e la politica del linguaggio, In: *Rivista Italiana di Filosofia del Linguaggio*, 270.
- [10] В този смисъл е ключово и цитирането в есето на Джовани Пасколи (1855–1912), чиято поезия за Агамбен е екземплярна в опита си да доведе разделянето между звук и смисъл до абсолютия му предел ни изправя пред поезията като форма на езикова смърт, при която противопоставянето между семиотично и семантично, е доведено до колапс, до мълчание, което се равнява на неопосредено общуване на езика.

Библиография

- Agamben, G. (1994). Uomo senza Contenuto, *Quodlibet*, 172. <https://www.quodlibet.it/libro/9788886570671>. Retrieved on 02.01.2024.
- Agamben, G. (1977). *Stanze. La parola e il fantasma nella cultura occidentale*. Torino: Einaudi, 160–182.
- Agamben, G. (2001). *Infanzia e storia. Distruzione dell'esperienza e origine della storia*. Torino: Einaudi, 50–57.
- Agamben, G. (2003). Uomo senza Contenuto, *Quodlibet*, 19–24. <https://www.quodlibet.it/libro/9788886570671>. Retrieved on 02.01.2024.
- Agamben, G. (2020). *Quando la casa brucia*. Quodlibet. <https://www.quodlibet.it/giorgio-agamben-quando-la-casa-brucia>, 5/10/2020. Retrieved on 02.01.2024.
- Giometti & Antonello (Macerata). (2020). *Quando la casa bruccia*, 88. Macerata, 2020; br., pp. 96, cm 12,5x18,5. https://www.giometti-antonello.it/scheda_agamben.html. Retrieved on 02.01.2024.
- Salzani, C. (2015). Il linguaggio è il sovrano: Agamben e la politica del linguaggio, In: *Rivista Italiana di Filosofia del Linguaggio*, 269–270.

Когато къщата гори [1]

от Джорджо Агамбен

„Всичко, което правя, няма смисъл, ако къщата гори“. И все пак, точно докато къщата гори, трябва да продължим както обикновено, да правим всичко внимателно и прецизно, може би дори по-усърдно – дори и никой да не би забелязал. Възможно е животът да изчезне от земята, да не остане спомен за стореното, за добро или зло. Но ти продължаваш както преди, твърде късно е за промяна, вече няма време.

„Случващото се около теб вече не е твоя работа“. [2] Като географията на страна, която си решил да изоставиш завинаги. И всъщност, по какъв начин все още те засяга. Точно сега, когато не е вече твоя работа, когато всичко изглежда като да е приключило, всяко нещо и всяко място се появяват в най-истинската си одежда, докосват те някак по-отблизо – така както са: блясък и мизерия.

Философията, мъртъв език. „Езикът на поетите е винаги мъртъв език... любопитно да се каже: мъртъв език, използван да придаде повече живот на мисълта“. [3] Може би не мъртъв език, а диалект. Това, че философията и поезията говорят на език, който е едновременно повече и по-малко от езика, това дава мярата за техния ранг, за тяхната особена жизненост. Претегляне, отсъждане за света, съизмервайки го с диалект, мъртъв език и въпреки това възниква, там където няма дори запетая, която да бъде променена. Продължава да говори на този диалект сега, когато къщата гори.

Коя къща гори? Държавата, в която живееш или Европа, или целият свят? Може би домовете, градовете са вече изгорели, незнайно от колко време, в една-единствена огромна греда, която се преструвахме, че не виждаме. От някои остават само парчета от зид, стенописана стена, капак от покрив, имена, много имена, вече погълнати от езика на огъня. И въпреки това ги замазваме така внимателно с бяла мазилка и измамни думи, че изглеждат непокътнати. Живеем в домове, в градове, изгорели от горе до долу, сякаш стоящи все още, хората се преструват, че живеят там и излизат на улицата, маскирани сред руините, сякаш все още са познатите от миналото квартали.

И сега пламъкът промени формата и природата си, стана дигитален, невидим и студен, но точно поради тази причина е още по-близо, той е върху нас и ежесекундно ни заобикаля.

Че една цивилизация – варварството – рухва, за да не възкръсне, това вече се е случвало и историците са свикнали да отбелязват и датират цезури и крушения. Но как да свидетелстваш за свят, който върви към разруха, със завързани очи и покрито лице, за една република, която рухва без блясък и гордост, в отвращение и боязън? Слепотата е още по-отчайваща, защото

крушенците се преструват, че управляват самото крушение, кълнат се, че всичко може да бъде технически удържано под контрол, че няма нужда от нов бог или ново небе – само от забрани, от експерти и от лекари. Паника и подлост.

Какъв бил Бог, към когото не се отправят нито молитви, нито жертвоприношения. И какъв би бил закон, непознаващ нито заповед, нито изпълнение? И що за дума е тази, която не означава, нито заповядва, но истински се съдържа в принципа дори преди него.

Една безжизнена култура, усещаща края си, търси да управлява както може своята разруха, посредством едно постоянно извънредно положение. Тоталната мобилизация, в която Юнгер видя същностния характер на нашето време, е разглеждана от тази перспектива. Хората трябва да бъдат мобилизирани, трябва постоянно да се чувстват в състояние на криза, неотложност, регулирана до най-малките си детайли от тези, които имат властта да вземат решения. Но докато в миналото мобилизацията имаше за цел да сближи хората, сега тя се стреми да ги изолира и отдалечи един от друг.

Откога гори къщата? Откога е изгоряла? Точно преди век, между 1914 г. и 1918 г., в Европа се случва нещо, което хвърля в пламъците и лудостта всичко, което изглеждаше останало непокътнато и живо. След това, отново, след 30 години огънят се разрази навсякъде и оттогава не е преставал да гори, неуморно, приглушено, едва забележимо под пепелта. Но може би огънят е започнал много по-рано, когато слепият импулс на човечеството към спасение и прогрес се присъедини към силата на огъня и машините. Всичко това е известно и няма нужда да се повтаря. По-скоро трябва да се запитаме как успяхме да продължим да живеем и да мислим, докато всичко гореше, какво остана някак непокътнато в центъра на кладата или по краищата ѝ. Как успяхме да дишаме в пламъците, какво изгубихме, към каква отломка – или към каква измама – се привързахме.

И сега, когато вече няма пламъци, а само числа, цифри и лъжи, със сигурност сме по-слаби и самотни, но без възможни компромиси, ясни както никога досега.

Ако основният архитектурен проблем става видим само в пламтящата къща, то сега може да се види залогът в историята на Запада, това което е търсил да улови на всяка цена и защо провалът му е неизбежен.

И като че ли властта е търсела на всяка цена да удържи оголения живот, който създаде, макар че колкото и да се опитва да го присвои и контролира с всички възможни диспозитиви – вече не само полицейски, но и медицински и технологични, той би могъл единствено да им се изплъзне, защото по дефиниция е неуловим. Да управляваш оголения живот е лудостта на нашето време. Хората, сведени до чистото им биологично съществуване, вече не са хора. Управлението на хората и управлението на нещата съвпадат.

Другият дом, който никога не ще мога да обитавам, но който е истинският ми дом. Другият живот, този който не живях, докато вярвах, че живеях. Другият език, който изписвах сричка по сричка, без никога няма да успя да говоря – така мои, че не ще мога никога да ги имам...

Когато мислене и език се разделят, се вярва, че може да се говори, забравяйки какво се говори. Поезията и философията, докато казват нещо, не забравят какво казват, помнейки езика. Ако се помни езикът, ако не се забравя, че можем да говорим, тогава сме по-свободни, не сме принудени от нещата или правилата. Езикът не е инструмент, той е нашето лице; откритостта, в която сме.

Лицето е най-човешкото нещо, човек има лик, и не просто муцуна или мутра, защото обитава откритостта, защото в лицето си се показва и общува. Затова лицето е мястото на политиката. Нашето аполитично време не иска да види самото лице, държи го на дистанция, маскира го и го покрива. Вече не трябва да има лица, а цифри и числа. Тиранинът също е без лице.

Да се чувстваш жив: да бъдеш засегнат от собствената чувствителност, да бъдеш деликатно предаден на самия жест, без да можеш да го приемеш или да го избегнеш. Това, че се чувствам жив, прави живота възможен за мен, дори ако бях затворен в клетка. И нищо не е така реално, както тази възможност.

В следващите години ще има само монаси и престъпници. И все пак не е възможно просто да се оттеглим, да вярваме, може да се измъкнем от развалините на света, сринал се около нас. Тъй като разрухата ни засяга и ни апострофира, ние също сме една от тези развалини. И ще трябва да се научим внимателно и незабелязани да ги използваме по правилния начин.

Да остарееш: „да растеш само в корените си, вече не на корона“. Вкореняване, вече без цветове или листа. Или, по-скоро като опиянена пеперуда, прелитаща над преживяното. В миналото все още има клони и цветове. И още може да се прави мед.

Ликът е у Бога, но костите са атеистични. Навън всичко ни тласка към Бога; отвътре, инатливият, подигравателен атеизъм на скелета.

Това, че душата и тялото са неразривно свързани – това е духовно. Духът не е нещо трето между душата и тялото: той е само тяхното беззащитно, прекрасно съвпадение. Биологичният живот е абстракция и именно тази абстракция се твърди, че се управлява и лекува.

За нас сами по себе си не може да има спасение: има спасение, защото ги има другите. И това не е поради морални причини, защото трябва да действам за тяхно добро. Спасение има единствено защото не съм сам: мога да се спася само като един сред многото, като друг сред другите. Сам – това е особената истина на самотата – нямам нужда от спасение, по-скоро съм именно неспасяем. Спасението е измерението, което се отваря, понеже не съм сам, защото има плурализъм и множественост. Бог, vyplъщайки се,

престава да бъде единствен и се превръща в човек сре много други. Поради тази причина християнството е трябвало да се обвърже с историята и да следва съдбата си докрай – и когато историята, както изглежда се случва днес, гасне и залязва, християнството също се приближава до своя залез. Неизлечимото му противоречие е в това, че търси спасение в историята и чрез историята, отвъд историята и когато това свърши, губи почва под краката си. Църквата всъщност бе солидарна не със спасението, а с историята на спасението и тъй като търсеше *спасението* чрез историята, можеше да приключи само в *здравето*. И когато настъпи моментът, тя не се посвени да пожертва спасението за здравето.

Налага се спасението да бъде откъснато от своя исторически контекст, трябва да се намери неисторическа множественост, плурализъм като път за изход от историята.

Да се напусне място или ситуация, без да се влезе в други територии, изоставяйки една идентичност, без да се приемат други.

Към настоящето може само да се завръщаме, докато в миналото се движим напред. Това, което наричаме минало, е само нашето дълго движение назад към настоящето. Да ни отдели от нашето миналото е първият източник на властта.

Това, което ни освобождава от тежестта, е дъхът. В диханието сме, сякаш тласнати в полет отвъд силата на гравитацията.

Ще трябва да се научим да отсъждаме отначало, но с аршин, който нито наказва, нито награждава, нито освобождава, нито осъжда. Едно действие без цел, което изважда съществуването от всяка цел, непременно несправедлива и неистинна. Просто прекъсване, миг, уравновесен между времето и вечността, в който проблясва образът на живот без цел или проекти, без име или памет – поради това спасяващ не във вечността, а в „някаква вечност“. Съждение, без предустановени критерии, и все пак, точно поради това политическо. защото възвръща живота към неговата естественост.

Да усещаш и да се чувстваш, усещането и самочувствието са съвременни. Във всяко усещане има усещане за чувство, във всяко себеусещане има усещане за другост, на приятелство и лице.

Реалността е воалът, чрез който възприемаме възможното, това което можем или не можем да правим.

Не е лесно да знаем как да разпознаваме осъществилите се детски желания. И най-вече, дали частта от сбъднатото, граничеща с неосъществимото, е била достатъчна, за да приемем да продължим да живеем. Боим се от смъртта, защото частта от неизпълнените желания е нараснала до невъзможни размери.

„Биволите и конете имат четири крака: това наричам Небе. Оседлаването на конете, пробиването на ноздрите на биволите: това наричам чо-

вешко. За това казвам: погрижете се човешкото да не унищожи небето във вас, внимавайте съзнателното да не унищожи небесното.“

В горящата къща остава езикът. Не езикът, а слабите, незапомнените, праисторически сили, които го съхраняват и помнят, философията и поезията. И какво пазят, какво помнят от езика. Не тази или онази означаваща пропозиция, нито този достоверен или недостоверен обект на сляпа вяра или коварство. По-скоро самият факт, който е езикът, че без име сме открити в името и в тази откритост, в един жест, в едно лице сме непознаваеми и изложени.

Поезията, думата е единственото нещо, което е останало от времето, когато още не сме знаели да говорим, един загадъчен химн в езика, един диалект или идиом, който не успяваме да разберем напълно, но който не успяваме да създаваме, без да слушаме – дори, ако домът гори, дори ако на техния горящ език хората продължават да говорят безсмислици.

Но има ли език на философията, както има поетичен език? Като поезията, философията живее интегрално в езика и само начинът на това обитаване я отличава от поезията. Две напрежения в полето на езика, които се пресичат в една точка, за да се разделят след това неуморно. И който каже една точна дума, една проста, извираща дума остава в това напрежение.

Който си дава сметка, че къщата гори, може да бъде подтикнат да погледне своите събратя, които сякаш не го забелязват с презрение и омаловажаване. И все пак няма ли точно тези хора, които не виждат и не мислят, да са лемуриите, за които ще трябва да отговаряте в последния ден? Осъзнаването, че къщата гори, не ви издига над останалите: напротив, с тях ще трябва да размените последен поглед, когато пламъците се доближат. Какво можете да кажете, за да оправдаете предполагаемата си съвест пред тези хора, които са толкова неосъзнаващи, че изглеждат почти невинни?

В горящата къща продължаваш да правиш същото, което и преди – но не би могъл да не видиш това, което сега пламъците оголват пред погледа ти. Нещо се е променило, не в това, което правиш, а в начина, по който го оставяш да се яви в света. Поезия, писана в горяща къща, е по-точна и е по-истинска, защото никой не би могъл да я слуша, защото нищо не може да гарантира, че ще може да се изплъзне на пламъците. Но ако тя случайно намери читател, той по никакъв начин не би избегнал апострофа, призоваващ го с този безпомощен, необясним, приглушен зов.

Истината може да каже само този, който няма никаква вероятност да бъде чул, само говорещият от дом, който заобикалящите го пламъци безмилостно поглъщат.

Човекът днес изчезва като заличено върху брега пясъчно лице. Но това, което заема мястото му няма вече свят, то е оголен живот, ням и без история, оставен на милостта на изчисленията на властта и науката. Но може би единствено изхождайки от това унищожение, един ден бавно или вне-

запно може да се появи нещо друго – не бог, разбира се, но нито дори друг човек – ново животно, може би душа, живееща иначе...

5 октомври 2020 г.

© Превод от италиански език – Нора Голешевска

Цитати и бележки

- [1] Оригинална публикация: Giorgio Agamben. Agamben, G. (2020). *Quando la casa brucia*, *Quodlibet*, October 5, 2020. <https://www.quodlibet.it/giorgio-agamben-quando-la-casa-brucia>. Retrieved on 02.01.2024.
- [2] Cassian, N. (2013). *Interdizione*. Poesie scelte di Nina Cassian. Testi selezionati da C'è modo e modo di sparire. Poesie 1945-2007 (trad. di A.N. Bernacchia, O. Fatica, Adelphi, 2013). *Avamposto. Rivista de poesia*. avampostopoesia.com. Retrieved on 02.01.2024.
- [3] Pascoli, G. (2002). *Il ritorno in Poesie e prose scelte*. Milano: Mondadori.

Библиография

- Agamben, G. (2020). *Quando la casa brucia*, *Quodlibet*, October 5, 2020. <https://www.quodlibet.it/giorgio-agamben-quando-la-casa-brucia>. Retrieved on 02.01.2024.
- Cassian, N. (2013). *Interdizione*. Poesie scelte di Nina Cassian. Testi selezionati da C'è modo e modo di sparire. Poesie 1945-2007 (trad. di A.N. Bernacchia, O. Fatica, Adelphi, 2013). *Avamposto. Rivista de poesia*. avampostopoesia.com. Retrieved on 02.01.2024.
- Pascoli, G. (2002). *Il ritorno in Poesie e prose scelte*. Milano: Mondadori.

Нора Голешевска е защитила дисертация на тема „Визуални медии и визуална реторика в края на ХХ и началото на ХХІ век. Херменевтични и семиотични стратегии в изследването на визуалната култура“. Автор е на публикации в областта на визуалната семиотика и реторика, теорията на визуалната култура, история и критика на изкуството. Анализира и превежда представители на съвременната италианска хуманитаристика като Джовани Сартори, Джорджо Агамбен и Умберто Галимберти. Специализирала е в университетите в Мачерата, „Алдо Моро“ – Бари, Университет „Ла Сапиенца“ – Рим, както и в поредицата от изследователски семинари „Периодизация на историята на изкуството и нейните главоблъсканици. Как да се справим с тях в Източна и Централна Европа“ (2019-2022), на Институт за академични изследвания – Букурещ, в рамките на инициативата *Connecting Art Histories* на Фондация „Гети“.

Ръкописът е изпратен на 31.11.2023 г.

Рецензиране от двама независими рецензенти: от 01.12.2023 до 03.01.2024 г.

Приемане за публикуване: 07.01.2024 г.

Manuscript was submitted: 31.11.2023.

Double Blind Peer Reviews: from 01.12.2023 till 03.01.2024.

Accepted: 07.01.2024.

Брой 58 на сп. „Реторика и комуникации“, януари 2024 г. се издава с финансовата помощ на Фонд „Научни изследвания“, договор № КП-06-НП5/65 от 08 декември 2023 г.

Issue 58 of the Rhetoric and Communications Journal (January 2024) is published with the financial support of the Scientific Research Fund, Contract No. KP-06-NP5/65 of December 08, 2023.